

**ПІВДЕННИЙ НАУКОВИЙ ЦЕНТР НАЦІОНАЛЬНОЇ АКАДЕМІЇ  
УКРАЇНИ І МІНІСТЕРСТВА ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ**

**ХЕРСОНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНО-ЕКОНОМІЧНИЙ  
УНІВЕРСИТЕТ**

**Збірник наукових праць**

**ПЕРСПЕКТИВА**



**Випуск 36**

**2021**

**ПІВДЕННИЙ НАУКОВИЙ ЦЕНТР НАЦІОНАЛЬНОЇ  
АКАДЕМІЇ УКРАЇНИ І МІНІСТЕРСТВА ОСВІТИ І  
НАУКИ УКРАЇНИ**

**ХЕРСОНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНО-  
ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Збірник наукових праць

**«ПЕРСПЕКТИВА»**

**Випуск 36**

**Херсон – 2021**

УДК 630

Збірник наукових праць викладачів та здобувачів вищої освіти агрономічного факультету Херсонського державного аграрно-економічного університету "Перспектива".

***Редакційна колегія***

АВЕРЧЕВ О.В.	– доктор с.-г. наук, професор;
БАЗАЛІЙ В.В.	– доктор с.-г. наук, професор;
МАРКОВСЬКА О.Є.	– доктор с.-г. наук, професор;
МРИНСЬКИЙ І.М.	– кандидат с.-г. наук, доцент;
РУДІК О.Л.	– доктор с.-г. наук, доцент

У збірнику представлено 39 наукових робіт здобувачів вищої освіти першого-третього рівнів, виконаних під керівництвом викладачів університету. Їх доповіді були заслухані на тематичних секціях наукової конференції агрономічного факультету та запропоновані до друку.

Рекомендовано до друку методичною комісією агрономічного факультету (протокол № від «15» жовтня 2021 року).

Матеріали збірника призначені для фахівців у галузі «Агрономія»

Матеріали надруковані в авторській редакції.

Перспектива : збір. наук. праць ХДАЕУ. - Херсон: РВВ ХДАЕУ - 2021.  
Вип. 36. – 115 с.

УДК 631.8:633.31

## ВПЛИВ НОВИХ ДОБРИВ ЛЮЦЕРНИ ПОСІВНОЇ НА ПОСІВНІ ЯКОСТІ

Пятко А. О. – здобувач вищої освіти першого рівня ХДАЕУ

Василенко Н.Є. кандидат с.– г. наук, ст.викладач ХДАЕУ, науковий керівник

**Постановка проблеми.** Багаторічні трави мають велике значення в освоєнні культурних сінокосів і пасовищ. На 4-6 років життя вони складають основну масу травосумішок в порівнянні з бобовими. Для розвитку таких високопродуктивних насінневих посівів перешкоджає брак насіння, особливо на багаторічних пасовищах [1, 2]. Посіви насіння використовуються всього 2-3 роки, що не завжди ефективно, а розробка відповідних заходів дозволяє значно збільшити виробництво високоякісного насіння і усунути їх нинішню брак для потреб польового і лучного кормовиробництва [3].

Великий вплив на схожість і ріст рослин, показали дослідження в північному Китаї показали, що кількість вологи і густина посіву мають а також на накопичення біомаси *Leymus chinensis* (Trin.) Tzvel. і *Bromus inermis* Leyss [4]. Аналогічні результати були отримані іншими вченими в інших частинах планети [2-5].

Сьогоднішній активний розвиток землеробства в Україні потребує новітніх знань, підходів до інновацій в управлінні мінеральним живленням культурних рослин. Тому наукові пошуки були спрямовані на підвищення насінневої продуктивності люцерни посівної, яка особливо чутлива до підвищеної кислотності ґрунту і є оптимальною, коли рН сольового розчину знаходиться у межах 6,0—7,5. Критичний показник рН для бульбочкових бактерій люцерни – 4,8. При нижчих показниках рН припиняється діяльність бульбочкових бактерій, рослини зріджуються і гинуть із-за недостатнього для них азотного живлення. У землеробстві різних країн світу найбільш поширеною кормовою культурою, яка вирішує проблему збільшення виробництва рослинного білка та підвищення родючості ґрунтів є люцерна посівна, яку вважають культурою Степу, де частка її у величині площ посіву багаторічних трав становить 70—75 %. Понад 50 % площ посіву трав люцерна займає у Лісостепу, 15—20 % – на Поліссі.

Як показали результати досліджень Інституту кормів та сільського господарства Поділля НААН, урожайність насіння люцерни посівної всередньому за роки досліджень (2018—2019 рр.) на ділянках без добрив становила 72 кг/га. При внесенні під основний обробіток ґрунту та в підживлення у роки користування люцерни посівної швидкодіючих кальцієвих добрив у формі гашеного вапна ( $\text{Ca}(\text{OH})_2$ ) – 400 кг/га та проведення ранньовесняного підживлення посівів –  $\text{P}_{45}\text{K}_{45}$ , насіннева продуктивність якої зросла до 161 кг/га або на 224 відсотки. Додаткове застосування на цьому фоні водорозчинних добрив, зокрема плантафолу в дозі 1 кг/га, бору (борної кислоти) 1 кг/га у фазі

стеблуння та молібдену (молібденовокислий амоній) 0,3 кг/га на початку відростання після скошування першого укосу на корм сприяло дальшому істотному росту врожайності насіння до 235 кг/га, що на 74 кг/га порівняно з фоном та на 163 кг/га більше до контролю.

Найбільша урожайність спостерігалась при внесенні регулятора росту й розвитку «Райкату Старт» на початку відростання та «Райкату Ріст» на початку цвітіння бобових трав у дозі 125 мл на 100 л/га води, що сприяло дальшому суттєвому росту насінневої продуктивності люцерни посівної, яка була найвищою і становила відповідно 264 кг/га при застосуванні обох видів антистресантів у поєднанні із внесенням плантафолу (1 кг/га) із борними (1 кг/га) у фазі стеблуння рослин та молібденовими (0,3 кг/га) на початку відростання рослин.

При вивченні впливу різних видів добрив на формування плодоеlementів врожаю та посівних властивостей насіння люцерни посівної виявлено деяку залежність від дії добрив.

Найбільша кількість продуктивних стебел у люцерни посівної спостерігалась на варіантах із внесенням «Райкату Старт» на початку відростання та «Райкату Ріст» на початку цвітіння в поєднанні із внесенням водорозчинних добрив (плантафол – 1 кг/га) у фазі стеблуння та мікродобривами (бор 1,0 кг/га, молібден 0,3 кг/га) і становила, відповідно, 155 шт./м<sup>2</sup>, або на 91 шт./м<sup>2</sup> більше порівняно із контролем, 56 шт./м<sup>2</sup> більше порівняно із фоном.

Також маса 1000 насінин у цьому варіанті на 0,11 та 0,27 г була більшою порівняно із фоном та контролем відповідно.

Схожість насіння також дещо залежала від дії різних видів добрив. Так на контролі без добрив вона становила 90 відсотків. При проведенні вапнування та підживлення рослин люцерни посівної як мінеральними такі водорозчинними мікродобривами (плантафол, бор, молібден) цей показник зріс відповідно на 3 відсотки. При додатковому внесенні добрив із рістрегулюючими та антистресовими ефектами цей показник зріс на 5 відсотків і становив відповідно 95 %.

Дольова участь різних видів добрив, зокрема вапнування ґрунту в поєднанні з P<sub>45</sub>K<sub>45</sub>, райкату, плантафолу та мікродобрив (бор, молібден) у формуванні приросту врожаю насіння люцерни посівної становила, відповідно – 34; 14; 25 відсотків. За рахунок природної родючості ґрунту та кліматичних умов цей показник становив 27 %.

### **Список використаної літератури**

1. Антонів С. Ф. Насінництво злакових трав / С.Ф. Антонів // Насінництво. – 2005. – №11. – С. 7-18.

2. Андрианова Ю.Е. Оценка содержания хлорофила в листьях методом цветного клина / Ю.Е. Андрианова, Г.В. Губина // Сельскохозяйственная биология. – 1991. – № 5. – С. 185-188.

3. Бабич А. О. Методика проведення дослідів по кормовиробництву / Під ред А.О. Бабича // – Вінниця, 1994. – 87с.

УДК:634:631.5(477)

## АЛЬТЕРНАТИВНІ ТЕХНОЛОГІЇ ВИРОЩУВАННЯ БЕЗВІРУСНИХ САДЖАНЦІВ НА УКРАЇНІ

Різак М.Ю. – здобувач вищої освіти першого рівня ХДАЕУ

Ревтьо О.Я. – кандидат с.-г. наук, доцент ХДАЕУ

**Постановка проблеми.** Дуже часто при щепленні, розмноженні живцями, відсадками, паростками, вусиками може відбуватися зараження вірусами та мікоплазмами, коли підщепа, прищепа чи материнські рослини уражені інфекцією. Розпізнати хворі рослини за зовнішніми ознаками досить важко, тому що багато вірусів знаходяться у латентному стані. Вирушенням цієї проблеми у сучасному плодівництві є вирощування безвірусних саджанців.

**Аналіз останніх джерел та публікацій.** Віруси пошкоджують всі частини рослин, як плодових, так і ягідних культур, за винятком насіння (у більшості порід), а також апікальних меристем стебла і кореня. Переносниками інфекції, особливо на кісточкових і ягідних культурах, можуть бути комахи (попелиці, мідяниці, кліщі, цикадки, нематоди тощо). Віруси і мікоплазми є причиною виникнення хлоротичної плямистості листків, проліферації, ямчастості і борознистості деревини яблуні, гутаперчівості, опадання квіткових бруньок, ямчастості і кам'янистості плодів груші, шарка і карликовості сливи, жовтухи вишні і персика, реверсії, зморшкуватості, строкатості листків і карликовості ягідних культур тощо [8].

Відсутність зараженості вірусами, яку можна діагностувати називають *безвірусністю*. Процес вирощування здорового садивного матеріалу включає в себе візуальний відбір зовні здорових маточних рослин, знезараження відібраних рослин чи їх частин, вирощування рослин з апікальних меристем, вірус-тестування, утримання оздоровленого матеріалу та ін. [10].

*Хіміотерапія* — це знезараження рослин хімічними речовинами (антибіотиками). Здійснюється вона шляхом занурення вегетативних частин у розчини, поливанням рослин, ін'єкцією в стовбур, обприскуванням, введенням препарату в поживні сумішки. Вірус-тестування проводять на різних етапах вирощування здорового садивного матеріалу і залежно від цього його поділяють на попереднє, основне і зворотне. Тестування здійснюють на здорових рослинах-індикаторах і трав'янистих тест-рослинах, у яких чітко виявляються симптоми вірусних захворювань [12].

Не раніше як через 5 місяців після завершення термотерапії чи хіміотерапії проводять зворотне тестування. До цього строку вірус не завершує системного поширення або його концентрація ще надто низька і діагностика може не бути вірогідною.

Зважаючи на поширення вірусних хвороб, тестування уряді країн обов'язково проводять після термотерапії, що підвищує одержання

<b>СЕКЦІЯ БОТАНІКИ ТА ЗАХИСТУ РОСЛИН</b>	<b>4</b>
<b>ФІЗІОЛОГІЧНА РОЛЬ СІРКИ У ФОРМУВАННІ ВРОЖАЮ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ КУЛЬТУР</b>	<b>4</b>
Ковтун Д.М.	
Марковська О.Є.	
<b>НЕБЕЗПЕЧНИЙ ШКІДНИК <i>HYRHANTRIA CUNEA</i> DRURY</b>	<b>7</b>
Ларченко В.А.	
Марковська О.Є.	
<b>ВІРУСНІ ХВОРОБИ БОБОВИХ КУЛЬТУР</b>	<b>11</b>
Могилко С.О.	
Макуха О.В.	
<b>RUSSINIA RECONDITA ТА RUSSINIA GRAMINIS – ЗБУДНИКИ НЕБЕЗПЕЧНИХ ХВОРОБ ПШЕНИЦІ ОЗИМОЇ</b>	<b>13</b>
Мурзак Л.І.	
Стеценко І.І.	
<b>PLASMOPARA VITICOLA – ЗБУДНИК МІЛДЬЮ ВИНОГРАДУ</b>	<b>15</b>
Павлюк Є.О.	
Стеценко І.І.	
<b>ВІРУСНІ ХВОРОБИ ПШЕНИЦІ</b>	<b>17</b>
Турчин І.О.	
Макуха О. В.	
<b><i>GLOBODERA ROSTOCHIENSIS</i> – ШКІДЛИВИЙ ПАТОГЕН ДЛЯ КАРТОПЛІ</b>	<b>19</b>
Угрін О.Р.	
Дудченко В.В.	
<b>ЖОВТА СМУГАСТІСТЬ АБО КАРЛИКОВИВІСТЬ ЦИБУЛІ <i>ONION YELLOW DWARF VIRUS</i></b>	<b>22</b>
Шевченко О.А.	
Макуха О.В.	
<b>СЕКЦІЯ ЗЕМЛЕРОБСТВА, ҐРУНТОЗНАВСТВА ТА АГРОХІМІЇ</b>	<b>24</b>
<b>ЩО ДО СУЧАСНИХ ТЕНДЕНЦІЙ ВИКОРИСТАННЯ БАГАТОРІЧНИХ ТРАВ</b>	<b>24</b>
Варда Т.В.	
Рудік О.Л.	
<b>ВПЛИВ ЕЛЕМЕНТІВ ТЕХНОЛОГІЇ ВИРОЩУВАННЯ НА ПРОДУКТИВНІСТЬ ЦИБУЛІ РІПЧАСТОЇ В УМОВАХ ПІВДНЯ УКРАЇНИ</b>	<b>27</b>
Сілецька О.В.	
Дорошенко В.О.	
<b>ВИРОЩУВАННЯ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ КУЛЬТУР В УМОВАХ ЗРОШУВАНОВОГО ЗЕМЛЕРОБСТВА</b>	<b>33</b>
Ковтун Д.М.	
Рудік О.Л.	

<b>АНАЛІЗ ФОРМУВАННЯ ВРОЖАЮ ЯБЛУК ЗАЛЕЖНО ВІД ЗАСТОСУВАННЯ ПЕСТИЦИДІВ ПРОТИ ЯБЛУНЕВОЇ ПЛОДОЖЕРКИ В УМОВАХ ПІВДНЯ УКРАЇНИ</b>	<b>36</b>
Сілецька О. В.	
Котелевич Н. В.	
<b>ФЕРТИГАЦІЯ В СУЧАСНИХ СИСТЕМАХ ЖИВЛЕННЯ ОВОЧЕВИХ КУЛЬТУР</b>	<b>42</b>
Шевченко О.А.	
Рудік О. Л.	
<b>СЕКЦІЯ РОСЛИННИЦТВА ТА МЕХАНІЗАЦІЇ</b>	<b>44</b>
<b>РОЗМНОЖЕННЯ ЛІНІЙНОГО МАТЕРІАЛУ, СОРТІВ, F<sub>2</sub>, F<sub>3</sub></b>	
Березан Є. Ю.	<b>44</b>
Василенко Н.Є.	
<b>МОНІТОРИНГ РОСЛИННОГО СЕКТОРУ У ХЕРСОНСЬКІЙ ОБЛАСТІ ЗА УМОВ ЗМІН КЛІМАТУ</b>	<b>48</b>
Березан Є. Ю.	
Нікітенко М. П.	
<b>ПРИНЦИПИ РЕАЛІЗАЦІЇ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ В УКРАЇНІ</b>	
Владимирова В.М.	<b>51</b>
Домарацький О.О.	
<b>ОЦІНКИ ДОБОРІВ В КОЛЕКЦІЙНИХ РОЗСАДНИКАХ ОГІРКА НІЖИНСЬКОГО СОРТОТИПУ ТА ПРОВЕДЕННЯ АНАЛІЗУ НАСІННИЦТВА</b>	<b>53</b>
Горбик Д.В.	
Василенко Н.Є.	
Домарацький Є.О.	
<b>МОТИВАЦІЯ БЕЗПЕЧНОЇ ПОВЕДІНКИ ПРАЦІВНИКІВ</b>	
Грбарчук О. М.	<b>56</b>
Ревтьо О.Я.	
<b>ПРОДУКТИВНІСТЬ СОРТІВ РИЦИНИ РІЗНИХ ГРУП СТИГЛОСТІ</b>	
Єлькін Д.О.	<b>59</b>
Домарацький Є.О.	
<b>ОСОБЛИВОСТІ ТЕХНОЛОГІЇ ВИРОЩУВАННЯ АРАХІСУ НА ПІВДНІ УКРАЇНИ</b>	<b>62</b>
Князєва О.В.	
Тетерук О.В.	
<b>ВПЛИВ ЗМІН КЛІМАТУ НА РОЗВИТОК ОЗИМИХ ЗЕРНОВИХ КУЛЬТУР В УМОВАХ ПІВДНЯ УКРАЇНИ</b>	<b>65</b>
Ковтун Д.М.	
Нікітенко М.П.	
<b>ВЕРТИКАЛЬНИЙ ОБРОБІТОК ҐРУНТУ ЯК СПОСІБ БОРОТЬБИ З УЩІЛЬНЕННЯМ ҐРУНТУ</b>	<b>69</b>
Ковтун Д.М.	
Іванів М.О.	



<b>ЕКОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО ВИРОБНИЦТВА В УКРАЇНІ</b>	72
Котарєв П.Ю.	
Нікітенко М.П.	
<b>РОЗВИТОК ОРГАНІЧНОГО РОСЛИННИЦТВА В УКРАЇНІ</b>	74
Ларченко В.А.	
Керімов А.Н.	
<b>СУЧАСНИЙ СТАН КОРМОВИРОБНИЦТВА В УМОВАХ ПІВДЕННОГО СТЕПУ УКРАЇНИ</b>	75
Лещенко А.О.	
<b>БЕЗПЕКА ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ ЯК РИЗИК НЕБЕЗПЕК</b>	
Легуша Є.С.	77
Василенко Н.Є.	
<b>АГРОМЕТЕОРОЛОГІЧНЕ ПРОГНОЗУВАННЯ В УМОВАХ ЗМІН КЛІМАТУ</b>	
Могилко С.О.	79
Нікітенко М.П.	
<b>ВИДИ БІОРИТМІВ ТА ЇХ ЗНАЧЕННЯ У ЖИТТІ ЛЮДИНИ</b>	
Панич Є.В.	81
Домарацький О.О.	
<b>ГОСПОДАРСЬКА ЦІННІСТЬ ТА ТЕХНОЛОГІЯ ВИРОЩУВАННЯ ГІРЧИЦІ БІЛОЇ</b>	
Продченко І.Д.	83
Тетерук О.В.	
<b>СИСТЕМНИЙ АНАЛІЗ ЯК МЕТОД ДОСЛЕДЖЕННЯ В БЖД</b>	
Петях А.А.	85
Домарацький О.О.	
<b>ВПЛИВ НОВИХ ДОБРІВ ЛЮЦЕРНИ ПОСІВНОЇ НА ПОСІВНІ ЯКОСТІ</b>	
Пятко А. О.	87
Василенко Н.Є.	
<b>АЛЬТЕРНАТИВНІ ТЕХНОЛОГІЇ ВИРОЩУВАННЯ БЕЗВІРУСНИХ САДЖАНЦІВ НА УКРАЇНІ</b>	
Різак М.Ю.	89
Ревтьо О.Я.	
<b>НАРОДНОГОСПОДАРСЬКЕ ЗНАЧЕННЯ ТА ТЕХНОЛОГІЯ ВИРОЩУВАННЯ СОЇ</b>	
Різак М.Ю.	92
Тетерук О.В.	
<b>АНАЛІЗ ТРАВМАТИЗМУ НА ПІДПРИЄМСТВАХ УКРАЇНИ ЗА 2020 РІК</b>	
Стельмах Т.А.	95
Ревтьо О.Я.	

<b>ОСОБЛИВОСТІ ВЕДЕННЯ КОРМОВИРОБНИЦТВА ЗА ОРГАНІЧНОГО ЗЕМЛЕРОБСТВА</b>	<b>97</b>
<b>Ференц В.Г.</b>	
<b>Керімов А.Н.</b>	
<b>ОРГАНІЗАЦІЯ ЗБЕРІГАННЯ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОЇ ТЕХНІКИ</b>	<b>99</b>
<b>Чермянін Г.Г.</b>	
<b>Домарацький О.О.</b>	
<b>ОРГАНІЗАЦІЙНО–ПРАВОВІ ЗАХОДИ ЩОДО ОХОРОНИ ПРАЦІ В ГОСПОДАРСТВІ</b>	<b>101</b>
<b>Шалигін О.А.</b>	
<b>СУЧАСНІ ТЕХНОЛОГІЇ ПРОГНОЗУВАННЯ УРОЖАЙНОСТІ КУЛЬТУР</b>	<b>104</b>
<b>Шевченко О.А.</b>	
<b>Нікітенко М.П.</b>	
<b>ОГЛЯД МАШИН ДЛЯ МУЛЬЧУВАННЯ, ЯК СКЛАДОВОЇ ЧАСТИНИ ВИРОЩУВАННЯ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ КУЛЬТУР</b>	<b>107</b>
<b>Шевченко О. А.</b>	
<b>Іванів М. О.</b>	

## ІМЕННИЙ ПОКАЗЧИК

Березан Є. Ю.	44; 48	Могилко С.О.	11; 79
Варда Т.В.	24	Мурзак Л.І.	13
Василенко Н.Є.	44; 53; 77;87	Нікітенко М. П.	48; 65; 72; 79;104
Владимирова В.М.	51	Павлюк Є.О.	15
Горбик Д.В.	53	Панич Є.В.	81
Грабарчук О. М.	56	Петях А.А.	85
Домарацький Є.О.	53; 59	Продченко І.Д.	83
Домарацький О.О.	51;81; 85; 99	Пятко А. О.	87
Дорошенко В.О.	27	Ревтьо О.Я.	56; 89; 95
Дудченко В.В.	19	Різак М.Ю.	89; 92
Єлькін Д.О.	59	Рудік О.Л.	24; 33; 42
Іванів М.О.	69; 107	Сілецька О. В.	27; 36
Керімов А.Н.	74; 97	Стельмах Т.А.	95
Князева О.В.	62	Стеценко І.І.	13;15
Ковтун Д.М.	4; 33; 65;69	Тетерук О.В.	62; 83; 92
Котарев П.Ю.	72	Турчин І.О.	17
Котелевич Н. В.	36	Угрін О.Р.	19
Ларченко В.А.	7; 74	Ференц В.Г.	97
Легуша Є.С.	77	Чермянін Г.Г.	99
Лещенко А.О.	75	Шалигін О.А.	101
Макуха О.В.	11;17; 22	Шевченко О.А.	22; 42; 104; 107
Марковська О.Є.	4;7		

Збірник наукових праць  
**«ПЕРСПЕКТИВА»**

**Випуск 36**

Збірник наукових праць викладачів та здобувачів вищої освіти ХДАЕУ

Здано до набору 3.V.2021.

Підписано до друку 5.V.2021.

Формат 60x84 1/16. Папір офсетний.

Гарнітура Arial. Умовн. друк. арк. 6,4

Наклад 100 примірників.